

Grażyna Michalczuk

Uniwersytet w Białymstoku

AKTYWA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ – ŹRÓDŁO TWORZENIA KAPITAŁU INNOWACYJNEGO PRZEDSIĘBIORSTWA

Streszczenie: Kreowanie wartości rynkowej współczesnych przedsiębiorstw jest zdeterminowane umiejętnością tworzenia, rozwijania i wykorzystywania kapitału innowacyjnego. Jakość tego procesu jest uwarunkowana możliwością ochrony składników go tworzących, czyli aktywów własności intelektualnej. Jest to o tyle istotne, że ochrona stanowi kluczowy element przekształcania wiedzy w wartość ekonomiczną. Zapewnienie odpowiedniej ochrony nie tylko pozwala zamienić pomysł na prawo o rzeczywistej wartości rynkowej, ale jest też niezbędnym warunkiem ograniczania naruszeń takiego prawa.

Słowa kluczowe: wartość przedsiębiorstwa, kapitał innowacyjny, aktywa własności intelektualnej, ochrona aktywów własności intelektualnej.

1. Wstęp

W warunkach gospodarki opartej na wiedzy głównym źródłem przewag komparatywnych, międzynarodowej konkurencyjności gospodarek oraz kreowania bogactwa przedsiębiorstw [Drucker 1999, s. 148] stają się aktywa niematerialne będące tzw. artefaktami kapitału innowacyjnego.

Rosnące znaczenie kapitału innowacyjnego determinuje więc konieczność zmiany dotychczasowego podejścia do tematu kreatorów wartości przedsiębiorstwa. Obecnie to wiedza i innowacyjność traktowane są jako główne źródło jej tworzenia. Wiedza od zawsze była zasobem każdego przedsiębiorstwa. Jednak obecnie jej jakość i zakres stają się podstawowym atutem decydującym o pozycji konkurencyjnej firm.

W praktyce generowanie nowej wiedzy jest procesem coraz bardziej złożonym, obciążonym znacznym ryzykiem, co stanowi dla wielu przedsiębiorstw istotne wyzwanie. Prowadzenie tego typu działań jest bardzo kosztowne, a efekty wdrażania prac, aby mogły przynieść założone korzyści, muszą być chronione. Dlatego też jednym z istotnych warunków rozwoju kapitału innowacyjnego jest nowoczesny, sprawny i skuteczny system ochrony aktywów niematerialnych go tworzących (tzw. aktywów własności intelektualnej).

O tym, jak ważne znaczenie z punktu widzenia kreowania wartości dla przedsiębiorstwa ma prawna ochrona własności intelektualnej, świadczy skala jej naruszeń. W 2008 r. w całej Unii Europejskiej służby celne zatrzymały około 179 mln sztuk towarów naruszających własność intelektualną. Najwięcej naruszeń było w Holandii – 65 mln szt., w Niemczech – 28 mln sztuk, w Hiszpanii – 26,5 mln sztuk [www.epo.org]. W Polsce skala ta jest znacznie mniejsza (w 2008 r. zatrzymano 4 mln szt. towarów naruszających cudzą własność intelektualną), co nie oznacza, że problem ten nie występuje. Konsekwencją naruszeń własności intelektualnej jest niewątpliwie utrata wartości.

Celem artykułu jest przedstawienie znaczenia aktywów własności intelektualnej w kreowaniu kapitału innowacyjnego, a w efekcie wartości rynkowej przedsiębiorstwa. Biorąc pod uwagę złożoność omawianej problematyki, poza wyjaśnieniem istoty kapitału innowacyjnego i omówieniu jego składników, szczególną uwagę skupiono na przeanalizowaniu znaczenia ochrony aktywów własności intelektualnej dla generowania wartości z kapitału innowacyjnego.

2. Pojęcie i kategoryzacja kapitału innowacyjnego przedsiębiorstwa

Funkcjonowanie przedsiębiorstw w nowym jakościowo otoczeniu zmienia zasadniczo sposób analizowania czynników determinujących ich rozwój. Istotnego znaczenia nabiera umiejętność identyfikacji tzw. kreatorów wartości przedsiębiorstwa. W praktyce wymaga to wypracowania odpowiedniego systemu analizowania wszystkich obszarów działalności firmy i skupienia uwagi na unikatowych zasobach utożsamianych z kapitałem intelektualnym.

Kapitał intelektualny stanowi znaczną wartość w aktywach współczesnych przedsiębiorstw, a jego struktura jest niepowtarzalna i trudna do kopiowania przez konkurentów. Powstaje on w procesie tworzenia wartości opartym na efekcie synergii zachodzącym między artefaktami kapitału intelektualnego. Dlatego też istotne znaczenie ma umiejętność tworzenia, rozwijania i wykorzystywania poszczególnych komponentów kapitału intelektualnego organizacji.

Niewątpliwie takim komponentem jest kapitał innowacyjny, który odzwierciedla zdolność przedsiębiorstwa do tworzenia wartości procesów w przyszłości oraz potencjalne możliwości kreowania różnic. Tym, co tworzy różnice, są wzajemne, twórcze interakcje zachodzące pomiędzy kapitałem innowacyjnym a pozostałymi komponentami kapitału intelektualnego. Kapitał innowacyjny jest rezultatem szczególnych zmian, które charakteryzuje postępowy charakter, a jego tworzenie i rozwój zdeterminowany jest zarówno własnym potencjałem przedsiębiorstwa, jak i stopniem jego konkurencyjności.

Kapitał innowacyjny, jako podstawa tworzenia przyszłej wartości, pojawia się w rachunkowym podejściu do kategoryzacji kapitału intelektualnego. L. Edvinsson w Nawigatorze Skandii przedstawił kapitał innowacyjny jako odzwierciedlenie dwóch

aktywów niefizycznych: praw własności intelektualnej i pozostałych aktywów niematerialnych (np. teoria, według której przedsiębiorstwo jest prowadzone). Według tej koncepcji kapitał innowacyjny odnosi się do umiejętności odnowy ukierunkowanej na stworzenie i szybkie wprowadzenie na rynek nowych produktów i usług. Własność intelektualna powstaje w wyniku innowacyjności (własność intelektualna innowacyjna) i kreatywności pracowników (własność intelektualna kreowana). Typowym przykładem własności intelektualnej są prawa autorskie, patenty, tajemnice handlowe, technologie, *know-how* [Edvinsson, Malone 2001, s. 39-40].

Kapitał innowacyjny jako komponent kapitału intelektualnego proponują w swojej koncepcji również specjaliści od finansów. Jest to przykład holistyczno-statycznego ujęcia, gdzie kapitał intelektualny dzielony jest na: kapitał innowacyjny (prace badawczo-rozwojowe); kapitał strukturalny (aktywa wiedzy, spójność organizacji i jej elastyczność, umiejętności pracowników); kontrakty (licencje, umowy, media, usługi i zobowiązania związane z ochroną środowiska); rynki kapitałowe (znaki firmowe i handlowe); wartość firmy (*goodwill*) [Dobja 2003, s. 44-45].

Na takim komponencie, jakim jest kapitał innowacyjny, swoją koncepcję kapitału intelektualnego przedsiębiorstwa oparli również I. Warschat, K. Wagner i I. Hauss. Według ich założeń kapitał innowacyjny odzwierciedla umiejętność tworzenia, odnowy oraz skutków innowacji w formie chronionych praw handlowych, a także własność intelektualną i inne aktywa niematerialne, dzięki którym można stworzyć i wprowadzić na rynek innowacyjne produkty [Edvinsson, Malone 2001, s. 33].

Szersze rozumienie kapitału innowacyjnego jako komponentu kapitału intelektualnego w swojej koncepcji przedstawia M. McElroy. Wyróżnia on kapitał innowacyjny obejmujący własność intelektualną i inne zasoby niematerialne (indywidualny kapitał innowacyjny), co jest zgodne z wcześniejszymi podejściami. Jednak swoją koncepcję uzupełnia o kategorię społecznego kapitału innowacyjnego, uznając innowacyjność za proces społecznego działania. Społeczny kapitał innowacyjny jest odzwierciedleniem zbiorowego sposobu działania w zakresie realizacji określonych zadań wymagających tworzenia, integracji i wykorzystania nowej wiedzy w procesach innowacyjnych i stanowi połączenie kapitału społecznego z kapitałem innowacyjnym. W jego ocenie społeczny kapitał innowacyjny jest jedną z wartościowszych i pożądanых form kapitału innowacyjnego, gdyż umożliwia kreowanie oryginalnych i przyjaznych użytkownikom innowacji, które dzięki tym walorom uzyskują stosunkowo wyższą wartość na rynku [McElroy 2002, s. 312-325].

Podsumowując przedstawione podejścia do konceptualizacji kapitału innowacyjnego, można przyjąć, iż odzwierciedla on potencjalne możliwości kreowania różnic i efektywniejszych inności, poprzez wprowadzanie oryginalnych rozwiązań wynikających z procesu poznawczego i powiększania zasobów wiedzy. Kapitał innowacyjny organizacji przyczynia się do wzrostu poziomu nowoczesności i uznawany jest za podstawowe źródło tworzenia wartości przedsiębiorstwa.

3. Aktywa własności intelektualnej – składnik kapitału innowacyjnego przedsiębiorstwa

Kapitał innowacyjny postrzegany jest zarówno jako wynik transformacji wiedzy, jak i jako wiedza sama w sobie, która jest przekształcana we własność intelektualną. Z przedstawionej perspektywy istotne znaczenie ma podział na:

- 1) wiedzę jawną chronioną (dostępną),
- 2) wiedzę utajnioną (poufną),
- 3) kompilację wiedzy jawnej i utajnionej.

Znaczną część wiedzy w przedsiębiorstwach stanowi tzw. wiedza ukryta¹. Odzwierciedla ona wiedzę nowo kreowaną przez pracowników i jest gromadzona w sposób ciągły. Jej stan i wielkość są trudne do zmierzenia, ze względu na niejawną naturę i dynamikę wiedzy jako zasobu niematerialnego [Głuszek 2004, s. 89]. Będąc trudna do przekazu i zidentyfikowania, stanowi niepowtarzalną kompilację. Występuje w postaci *know-how* oraz tajemnic służbowych i jej treścią są przede wszystkim informacje przedsiębiorstwa o charakterze: technologicznym, technicznym, organizacyjnym, marketingowym oraz handlowym. Odmianą wiedzy utajnionej jest wiedza ukryta (osobista), która jest odzwierciedleniem doświadczenia i intuicyjnych przekonań danej osoby. „Wiedza ukryta jest wspólnym nieopisanym kodeksem wartości, wizji zwyczajów, wzorców postępowania, postaw i opinii rządzących poczynaniami grupy [...] wiedza ukryta jest bardzo pragmatyczna, ma charakter eksperymentalny, sytuacyjny” [Grudzewski, Hejduk 2006, s. 255].

Wiedza jawna natomiast to wiedza, która jest kontrolowana przez przedsiębiorstwo i jest dostępna za zgodą uprawnionego do tego podmiotu². Stanowi ona przede wszystkim rezultat realizowanego w przedsiębiorstwach procesu innowacyjnego, rozpoczynając od badań naukowych, poprzez prace badawczo-rozwojowe, kończąc na procesach wdrożeniowych i dyfuzyjnych [Brdulak, Gołębiowski (red.) 2003, s. 8]. Wiedza jawna chroniona, to wytwory ludzkiego umysłu, które egzystują w sensie prawnym i majątkowym niezależnie od produktów, których dotyczą.

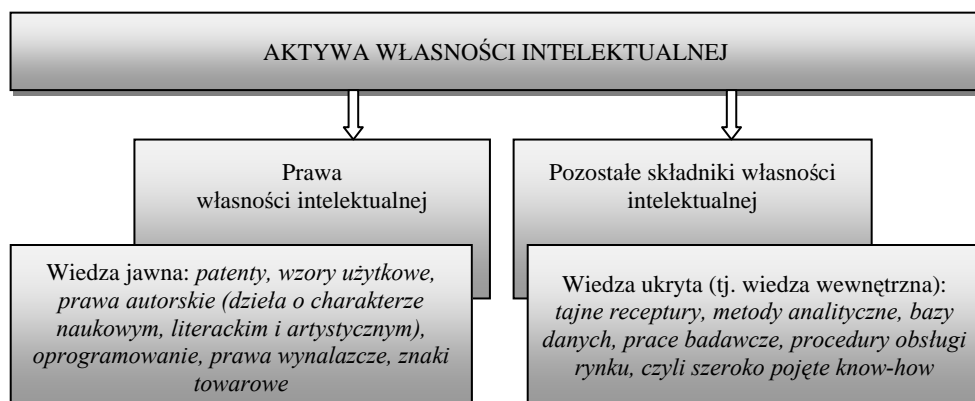
Z punktu widzenia tworzenia kapitału innowacyjnego istotne znaczenie ma umiejętność transferu indywidualnej wiedzy ukrytej w wiedzę jawną. W rezultacie można wyróżnić dwa zasadnicze sposoby wykorzystania wiedzy w celu tworzenia kapitału innowacyjnego. Pierwszy dotyczy wiedzy, która ma służyć powstawaniu innowacji radykalnych (przełomowych). Drugi wiedzy, która jest wykorzystywana do usprawniania i doskonalenia funkcjonowania organizacji w drodze racjonalizacji [Kotarba 2006, s. 126].

¹ Szacuje się, że około 80% wiedzy zgromadzonej w przedsiębiorstwie ma charakter niejawny [Kraszewski, Stankiewicz 2006, s. 18].

² Podlega ona ochronie przez określony czas i na określonym terytorium. Jest dostępna innym podmiotom wyłącznie w zakresie jej treści bez możliwości zmaterializowania jej i wykorzystania gospodarczego (wyjątek: licencja przymusowa). Wiedza jawna chroniona występuje m.in. w postaci: wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych.

Wiedza zarówno utajniona, jak i jawna odzwierciedla się w aktywach własności intelektualnej. Tak jak większość kategorii ekonomicznych, własność intelektualna nie ma wypracowanej jednej uniwersalnej definicji. Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (The World Intellectual Property Organization – WIPO), w swojej definicji odnosi własność intelektualną (WI) do: dzieł literackich, artystycznych i naukowych; wynalazków we wszystkich dziedzinach działalności ludzkiej; odkryć naukowych; wzorów przemysłowych; znaków towarowych i usługowych, a także do nazw i oznaczeń handlowych oraz inne praw dotyczących działalności intelektualnej w dziedzinie przemysłowej, naukowej, literackiej i artystycznej [*Konwencja o ustanowieniu...*].

Według Rady Rzeczników Patentowych Szkół Wyższych własność intelektualna obejmuje wszelkie wytwory ludzkiego umysłu, tj. działalność intelektualną w dziedzinach przemysłowej, naukowej, literackiej i artystycznej, działalność, której rezultatem mogą być wynalazki, utwory literackie i dzieła artystyczne. Obejmuje również wykorzystywane w przemyśle symbole, nazwy, wzory, obrazy i znaki [www.patentmen.pl/roz2.html].

Rys. 1. Podział aktywów własności intelektualnej

Źródło: opracowanie własne.

Własność intelektualna to każda wartość niematerialna w momencie jej powstania, przybierająca postać materialną z chwilą jej zastosowania w wytwarzanych produktach. Odzwierciedla ona myśl oraz sposób, w jaki myśl ta jest wyrażona, nazwana i opisana (m.in. idee, wynalazki, technologie, utwory literackie) [Idris 2003, s. 9]. Aktywa własności intelektualnej stanowią więc zbiór niematerialnych rezultatów ludzkiej aktywności, m.in. pomysłów, innowacji. Ich podział przedstawia rys. 1.

4. Ochrona aktywów własności intelektualnej – determinanta kreowania kapitału innowacyjnego

Aktywa własności intelektualnej oparte na prawach skupiają w sobie wiedzę formalną, jasno sprecyzowaną, usystematyzowaną, która może być przedstawiona za pomocą liczb, znaków czy też symboli. Charakterystyczne dla tego rodzaju wiedzy są materialna forma oraz łatwość do skodyfikowania [Kaczmarek, Walczak 2009, s. 34], a także wysoki stopień formalizacji i kategoryzacji.

Stopień użyteczności aktywów własności intelektualnej, z punktu widzenia możliwości kreowania wartości, uwarunkowany jest możliwością wyłączenia innych z korzystania z prawa do własności intelektualnej. W świetle prawa ochroną własności intelektualnej objęte są wszystkie aktywa intelektualne od momentu ich ustalenia bez konieczności dokonywania ich rejestracji. Na podstawie umów międzynarodowych ochrona ta obowiązuje w większości krajów świata³. Jednak w praktyce można zaobserwować liczne przykłady naruszeń tych praw, co powoduje, iż aktywa oparte na własności intelektualnej powinny być przedmiotem szczególnej ochrony.

Racjonalnie ekonomicznym uzasadnieniem ochrony aktywów własności intelektualnej jest stworzenie finansowej motywacji dla kreowania, rozwoju i komercjalizacji kapitału innowacyjnego [Burk, Lemley 2003, s. 1575-1696]. Zdeterminowane jest to tym, że realizacja procesu innowacyjnego oraz wdrażanie go wiążą się z ponoszeniem znacznych nakładów. Przedsiębiorstwo podejmuje decyzję o poniesieniu nakładów na rozwój lub utrzymanie określonego poziomu innowacyjności, pod warunkiem że zakładane korzyści będą wyższe od poniesionych nakładów. W tym celu ocena potencjalnej wartości aktywów własności intelektualnej powinna być dokonywana z punktu widzenia zarówno prawdopodobieństwa realizacji tej wartości, jak i kosztów pozyskania, egzekwowania i utrzymania tego prawa. Jednak w praktyce może to stwarzać duże trudności, gdyż nie ma wypracowanych jednolitych zasad, które pozwoliłyby na dokładne określenie potencjalnej wartości danej własności intelektualnej. W praktyce okazuje się, że to, co ma wartość dla jednego przedsiębiorstwa, może być jej pozbawione dla innych. Oczywiście wartość ta może być oszacowana, jednak nie ma ona charakteru stałego i ulega zmianie. Związane jest to też z tym, że wartość objętego ochroną kapitału innowacyjnego (patentu, znaku towarowego, znaku przemysłowego) powinna odzwierciedlać również jego społeczną wartość⁴.

Przedsiębiorstwo, uzyskując prawny monopol do użytkowania czy też sprzedaży posiadanej własności intelektualnej, ma możliwość uzyskania z tego tytułu ponad-

³ W odniesieniu do przedmiotów własności przemysłowej ochrona obowiązuje pod warunkiem dokonania ich zgłoszenia do Urzędu Patentowego oraz wydania przez niego decyzji w sprawie udzielenia patentu, praw ochronnych lub praw z rejestracji.

⁴ Przedsiębiorstwa powinny być zainteresowani ponoszeniem wyższych nakładów, na rzecz wartościowych idei, skutkujących powstawaniem produktów czy też procesów o wysokiej jakości oraz użyteczności.

przeciętnych zysków. Uwarunkowane jest to jednak możliwościami zabezpieczenia przedsiębiorstwa przed ewentualną imitacją produktów czy też procesów będących przedmiotem ochrony, co staje się gwarancją uzyskania czasowej wyłączności na wysoką sprzedaż.

W praktyce najczęściej stosowaną i najprostszą formą ochrony aktywów własności intelektualnej jest utrzymanie ich w tajemnicy. Firmy często próbują chronić swoje aktywa niematerialne, nie udostępniając informacji o przedmiocie ochrony. Zaletami takiej formy są:

- 1) brak ograniczeń prawnych w zakresie przedmiotu ochrony,
- 2) niskie koszty związane z ochroną (koszty zastosowania fizycznych bądź prawnych środków pozwalających na utrzymanie aktywów niematerialnych w tajemnicy),
- 3) skuteczność ochrony, gdyż konkurenci nie wiedzą, jakie aktywa niematerialne podlegają ochronie.

Jednak ograniczenie się wyłącznie do takiej formy ochrony może być niewystarczające lub nie mieć w ogóle racji bytu. Przykładem może być oprogramowanie komputerów, które w większości przypadków jest produkowane i udostępniane szerokiego bardzo dużemu gronu użytkowników. Dlatego też narzędziem ochrony stosowanym dla rozwiązań technologicznych (a także oprogramowania komputerowego), w celu zabezpieczenia interesów producenta, jest prawo autorskie. Natomiast w odniesieniu do praw własności przemysłowej znaczenie mają przede wszystkim takie formy ochrony, jak [Pohulak-Żołędowska 2009, s. 189]: patenty, które chronią techniczne i funkcjonalne aspekty produktów i procesów; znaki handlowe, które chronią znaki lub kombinacje znaków, które rozróżniają dobra i usługi różnych producentów; wzory przemysłowe, które chronią wygląd użytecznych artykułów.

Biorąc powyższe pod uwagę, można powiedzieć, że racjonalność przyjętego sposobu ochrony zdeterminowana jest przede wszystkim względami ekonomicznymi, które uwarunkowane są charakterem własności intelektualnej oraz jej potencjałem rynkowym⁵. Warunkuje ją również efektywność funkcjonującego systemu ochrony. Jego jakość determinuje stworzenie dostatecznych barier przed zbyt wczesną imitacją innowacji, co jest podstawą zapewnienia inwestorowi wystarczająco wysokiej renty monopolowej, gwarantującej pokrycie kosztów inwestycji oraz stymulującą do dalszych nakładów na taką działalność.

Dlatego też to przedsiębiorstwo samo powinno podejmować decyzje, czy objąć aktywa własności intelektualnej prawną ochroną, czy też tajemnicą przedsiębiorstwa. Jednak prawidłowość podjęcia takiej decyzji uwarunkowana jest znajomością

---

⁵ Może się np. okazać, że w przypadku wynalazku korzystnym rozwiązaniem jest zastosowanie takiej formy, jaką jest zachowanie tajemnicy, czyli utrzymanie wynalazku w formie *know how*. Taki sposób ochrony ma uzasadnienie ekonomiczne w sytuacji, gdy zgłoszenie patentowe mogłoby skutkować pojawieniem się rozwiązania analogicznego u konkurenta. Skutek to zmniejszenie założonych korzyści. Również taka forma ochrony ma sens, gdy koszt postępowania patentowego i utrzymania ochrony byłby wyższy niż zakładane zyski wynikające z uzyskania czasowego monopolu.

i umiejętnością praktycznego korzystania z zasad ochrony. Brak tej znajomości może narazić przedsiębiorstwo na występowanie zjawiska utraconych korzyści z tytułu jej braku. [Balcerzak, Rogalska 2008, s. 71]. Dzięki zastosowaniu prawnej ochrony aktywa własności intelektualnej, mogą być przedmiotem obrotu na rynku i przynosić z tego tytułu wiele korzyści. Przykładem jest Firma Lucasfilm, która osiąga znaczne zyski ze sprzedaży książek, nagrań, kaset wideo, gadżetów itp. związanych z epopeją filmową *Star Wars*. Sprzedawcą aktywów intelektualnych na dużą skalę jest też Firma IBM, która z tytułu opłat licencyjnych uzyskuje przychody w wysokości około 1 mld dolarów. Texas Instruments, jedna z firm, które zapoczątkowały licencjonowanie patentów, uzyskał 2,5 mld dolarów w ciągu pięciu lat ze sprzedaży własności intelektualnej co stanowiło ponad $\frac{1}{3}$ zysków tej firmy. W firmie Johnson & Johnson ponad 50% to przychody uzyskane ze sprzedaży produktów wytworzonych na licencji [www.fazlagic.egov.pl].

5. Podsumowanie

Funkcjonowanie przedsiębiorstw w warunkach gospodarki opartej na wiedzy determinuje konieczność zmiany sposobu postrzegania zasobów przedsiębiorstwa. Obecnie to te oparte na wiedzy stają się głównym generatorem ich wartości. Takim zasobem jest niewątpliwie kapitał innowacyjny, który jest odzwierciedleniem twórczych interakcji i stanowi rezultat przechodzenia od wiedzy naukowej do odkryć technicznych. Kapitał innowacyjny to zarówno wynik transformacji wiedzy, jak i wiedza sama w sobie, która jest przekształcana we własność intelektualną.

Artefaktami kapitału innowacyjnego są aktywa własności intelektualnej, a jednym z istotnych warunków kreowania z nich wartości jest ochrona. Pozwala ona zapewnić przedsiębiorstwu prawny monopol do określonego wycinka rynku.

Podjęcie działań w zakresie ochrony aktywów własności intelektualnej jest niezbędnym warunkiem budowania i wykorzystania kapitału intelektualnego w tworzeniu wartości przedsiębiorstwa. Wskazuje się, że ekonomicznie racjonalnym uzasadnieniem ochrony aktywów własności intelektualnej jest finansowa argumentacja dla kreowania i komercjalizacji kapitału innowacyjnego. Wytworzone wewnętrznie patenty, znaki towarowe, prawa autorskie i tajemnice handlowe stanowią obecnie istotne źródło tworzenia wartości dodanej w przedsiębiorstwie poprzez ich wykorzystania na potrzeby jednostki bądź też sprzedaży czy też zezwolenia innym na korzystanie np. w drodze licencjonowania.

Literatura

- Balcerzak A.P., Rogalska E., *Ochrona praw własności intelektualnej w warunkach nowej gospodarki*, [w:] B. Polszakiewicz, J. Boehlke (red.), *Własność i kontrola w teorii i praktyce*, Część II, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2008.

- Brdulak H., Gołębiowski T. (red.), *Wspólna Europa- innowacyjność w działalności przedsiębiorstw*, Difin, Warszawa 2003.
- Burk D.L., Lemley M.A., *Policy levers in patent law*, „Virginia Law Review” 2003, no. 89.
- Dobija D., *Pomiar i sprawozdawczość kapitału intelektualnego przedsiębiorstwa*, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2003.
- Drucker P.F., *Spółeczeństwo prokapitalistyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
- Edvinsson L., Malone M.S., *Kapitał intelektualny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.
- Głuszek E., *Zarządzanie zasobami niematerialnymi przedsiębiorstwa*, AE, Wrocław 2004.
- Grudzewski W.M., Hejduk I.K., *Systemy zarządzania wiedzą warunkiem wzrostu wartości firmy*, [w:] B. Dobiegała-Korona, A. Herman (red.), *Współczesne źródła wartości przedsiębiorstwa*, Difin, Warszawa 2006.
- Idris K., *Intellectual Property: A Power Tool for Economic Growth*, WIPO, Geneva 2003.
- Intellectual Property: Source of innovation, creativity, growth and progress*, International Chamber of Commerce, Paris 2005.
- Kaczmarek B., Walczak W., *Zarządzanie wiedzą we współczesnych przedsiębiorstwach. Ujęcie multidyscyplinarne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009.
- Konwencja o ustanowieniu Światowej Organizacji Handlu*, www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/intell_e.htm (pobrano 15.10.2010).
- Kotarba W., *Ochrona wiedzy a kapitał intelektualny organizacji*, PWE, Warszawa 2006.
- Kraszewski R., Stankiewicz M.J., *Chcesz być konkurencyjny za granicą? Rozszerz zakres gromadzonej wiedzy i faktycznie ja wykorzystaj*, „Harvard Business Review Polska” 2006, nr 4.
- McElroy M., *Social innovation capital*, „Journal of Intellectual Capital” 2002, vol. 5, no. 2.
- Pohulak-Żołędowska E., *Znaczenie ochrony praw własności intelektualnej dla współczesnych gospodarek*, [w:] E. Okoń-Horodyńska, R. Wisła (red.), *Kapitał intelektualny i jego ochrona*, Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2009.

Źródła internetowe

- www.epo.org (pobrano 10.11.2010).
- www.patentmen.pl/roz2.html (pobrano 15.10.2010).
- www.fazlagic.egov.pl (pobrano 10.11.2010).

INTELLECTUAL PROPERTY ASSETS – SOURCE OF CREATING INNOVATION CAPITAL IN ENTERPRISE

Summary: Creating market value of modern enterprises is determined by the ability to create, develop and use of innovation capital. The quality of this process is conditioned by a possibility to protect components that constitute innovation capital, i.e. intellectual property assets. This is important to the extent that the protection is a key element of transforming knowledge into economic value. Providing an appropriate protection enables not only to turn an idea into a right of real market value, but it is also a necessary condition to limit violations of such a right.